

Nr 16

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
om viss skattefrihet för allmänna samlingslokaler.*

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 285 av herr *Hjalmar Nilsson m. fl.* och II: 356 av herr *Larsson i Luttra m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att ägare av allmänna samlingslokaler måtte befrias från erläggande av garantiskatt samt skatt för inkomst, som uppkommer genom lokalernas upplåtande för sitt ändamål.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 356.

Enligt 5 § 1 mom. kommunalskattelagen undantages från skatteplikt för garantibelopp — förutom vissa staten eller kommuner och andra menigheter tillhöriga fastigheter — bl. a.: under punkten g) nykterhetsförningars byggnader, därest byggnaderna är avsedda för nämnda föreningars verksamhet såsom sådana, samt under punkten h) sammanslutningar eller enskilda tillhöriga kyrkobyggnader och bönehus, museer och s. k. soldathem. Därest under bl. a. nämnda punkter angiven fastighet jämväl användes för industriellt eller därmed jämförligt ändamål eller mot vederlag upplåtes åt annan till begagnande, föreligger skatteplikt för däremot svarande del av fastighetens värde.

Jämlikt 54 § kommunalskattelagen och 7 § förordningen om statlig inkomstskatt frikallas ägare av sådan fastighet, varom förmåles i 5 § 1 mom. kommunalskattelagen, från skattskyldighet för inkomst av fastigheten genom dess begagnande för de i samma moment avsedda ändamål.

Vid 1950 års riksdag väcktes motionsvis yrkanden av i huvudsak samma innebörd som de i förevarande motioner framställda. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 36 avstyrkte 1950 års bevillningsutskott motionerna under hänvisning till att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 mars 1950 bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillkalla sakkunniga med uppdrag att inom departementet biträda med en teknisk revision av kommunalskattelagen m. m. samt att enligt direktiven för de sakkunniga bl. a. frågan om den kommunala fastighetsbeskattningen därvid skulle upptagas till prövning.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen skattelagssakkunniga, avlämnade den 12 februari 1953 en av dem verkställd utredning om fastighetsbeskattningen (SOU 1953: 8), däri de sakkunniga föreslog en teknisk omläggning av denna beskattning. De sakkunnigas förslag blev i allt väsentligt genomfört genom lagstiftning vid 1953 års riksdag. Nyssnämnda vid 1950 års riksdag uppmärksammade spörsmål hade ej upptagits till närmare övervägande av de sakkunniga. Denna och vissa andra speciella frågor om ändring i kommunalskattelagens detaljbestämmelser rörande fastighetsbeskattningen förklarade sig de sakkunniga skola upptaga till behandling senare.

Vid såväl 1954 som 1956 års riksdagar framställdes motionsvis yrkanden syftande till lättnader i beskattningen av organisationer som förvaltar allmänna samlingslokaler. I sina av riksdagen godkända betänkanden nr 55/1954 och nr 18/1956 avstyrkte bevillningsutskottet motionerna under hänvisning till att frågan om fastighetsbeskattningen av allmänna samlingslokaler hänskjulits till utredning av skattelagssakkunniga. I anledning av ett vid tidigare tillfälle framfört yrkande om sänkning av skattesatsen för vissa såsom ekonomiska föreningar registrerade ideella föreningar, däribland folketshusföreningar och bygdegårdsföreningar, erinrade vidare 1954 års bevillningsutskott om det i proposition nr 187 samma år framlagda förslaget till förordning om fondskatt, vilket förslag senare med endast smärre ändringar antogs av riksdagen. Genom denna förordning bereddes möjlighet för bl. a. ekonomiska föreningar, som förvaltade fastigheter, att på fördelaktigare villkor i skattehänseende än tidigare upplösa företagen. Om folketshusföreningar samt bygdegårdsföreningar, som drevs såsom ekonomiska föreningar, med begagnande av denna möjlighet ombildade sig till ideella föreningar, skulle statlig inkomstskatt i fortsättningen komma att utgå enligt den för sådana föreningar gällande lägre skattesatsen av 15 procent, varjämte dubbelbeskattning av föreningarnas inkomst inte skulle komma i fråga.

Chefen för finansdepartementet har jämlikt bemyndigande den 27 juni 1957 tillkallat *1957 års fastighetsskattesakkunniga* för att verkställa utredning om fastighetsbeskattningens avveckling. Med hänsyn till av 1957 års riksdag uttalade önskemål har i direktiven för utredningen framhållits att utredningsarbetet bör slutföras inom sådan tid att proposition i ämnet kan föreläggas 1960 års riksdag.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 februari 1959 har chefen för socialdepartementet tillkallat utredningsmän för att verkställa utredning angående de driftsekonomiska betingelserna för statsbelånade allmänna samlingslokaler samt därmed sammanhängande spörsmål. Av direktiven för utredningsmännen må här återges följande.

Det är angeläget, att prövningen av de planer för finansiering av samlingslokalernas drift- och kapitalkostnader, som huvudmännen har att förete i samband med att låneansökan inges, grundas på ett så säkert underlag som möjligt. Utredningsmännen bör därför undersöka utgångspunkter och

tillvägagångssätt vid ifrågavarande prövning samt på grundval av vunna erfarenheter om de faktiska finansieringsförutsättningarna utarbeta riktlinjer härför. Detta torde förutsätta en genomgång och analys av tillgängligt räkenskapsmaterial avseende samlingslokaler av olika typ och på orter med skilda förutsättningar i fråga om befolknings- och bebyggelsestrukturen. Även de sannolika tendenserna beträffande utvecklingen av befolkningens intresse och efterfrågan, när det gäller samlingslokaler, måste beaktas.

I de förevarande motionerna har inledningsvis erinrats om att vissa ganska betydande kategorier av samlingslokaler enligt gällande lagstiftning är befriade från skattskyldighet. Vidare har påpekats att de allmänna samlingslokalerna mestadels är belastade med hög skuldsättning. Betydande belopp åtgår därför till betalning av räntor och amorteringar. De senare är icke avdragsgilla vid beskattningen. Vad som åtgår till amorteringar beskattas följaktligen såsom inkomst vid såväl statlig som kommunal inkomstskatt. Av olika anledningar har svårigheterna att finansiera de allmänna samlingslokalernas drift på senare tid blivit alltmer påtagliga. Skulle dessa svårigheter öka, föreligger risk för att föreningarna icke förmår uppfylla sina förpliktelser utan anser sig nödsakade överlåta till kommunen och staten att helt ta hand om samlingslokalerna och deras drift. En sådan utveckling skulle vara mycket olycklig för alla parter. Enligt motionärernas mening hör den av dem förordade skattefriheten omfatta sådana allmänna samlingslokaler som avses i § 1 i Kungl. Maj:ts kungörelse om statslån för anordnande av allmänna samlingslokaler m. m. (SPS 367/1957).

Motionärerna finner det inkonsekvent att bygdegårdar och folketshus, vilka utan inskränkningar står till förfogande för bygdens folk, skall vara skattskyldiga, medan t. ex. nykterhetsrörelsernas, kyrkliga och frikyrkliga m. fl. samlingslokaler är befriade från skatt. Det erinras vidare bl. a. om 1952 års riksdagsbeslut rörande befrielse för folketshusförening, bygdegårdsförening och liknande sammanslutning från att erlægga gåvoskatt. Nöjesskatteförordningen har också vid olika tillfällen ändrats för att medge de allmänna samlingslokalernas ägare lättnader i nöjesbeskattningen.

Utskottet. I de förevarande motionerna har yrkats att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i gällande skattelagstiftning att ägare av allmänna samlingslokaler måtte befrias från fastighetsbeskattning samt skatt för inkomst genom lokalernas upplåtande för sitt ändamål.

Någon generell bestämmelse om skattefrihet för organisationer som tillhandahåller allmänna samlingslokaler finns inte. Däremot har vissa organisationer, t. ex. nykterhetsföreningar och sammanslutningar, som äger kyrkobyggnader, befriats från skatteplikt vid fastighetsbeskattningen för byggnader som är avsedda för sammanslutningarnas verksamhet som sådana. Nämnda organisationer är också befriade från skatt för den inkomst som uppkommit genom lokalernas begagnande för det ändamål som föranlett befrielsen från fastighetsbeskattning.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen är såväl frågan om beskattningen av de allmänna samlingslokalerna som frågan om de driftsekonomiska betingelserna för statsbelånade sådana lokaler för närvarande föremål för utredning. Sålunda har skattelagssakkunniga att pröva om och i vilken utsträckning fastighet, varå uppförts allmän samlingslokal, bör hänföras till icke skattepliktig fastighet. Nämnas må att andra likartade spörsmål jämväl överlämnats till skattelagssakkunniga för utredning. De sakkunnigas utredning i detta hänseende är i sin tur beroende av 1957 års fastighetsskattesakkunnigas utredning om fastighetsbeskattningens avveckling, vilken utredning torde komma att slutföras under innevarande år. Utredningen om samlingslokalernas driftsekonomiska betingelser har nyligen tillsatts av chefen för socialdepartementet. Då utredningen enligt direktiven har att undersöka de faktiska finansieringsförutsättningarna beträffande samlingslokalerna torde den även komma att belysa frågan om samlingslokalernas beskattning.

Enligt utskottets mening bör resultatet av de sålunda pågående utredningarna rörande de allmänna samlingslokalerna avvaktas innan en ändring sker i beskattningen av desamma. På grund härav avstyrker utskottet de föreliggande motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 285 av herr Hjalmar Nilsson m. fl. och II: 356 av herr Larsson i Luttra m. fl. angående viss skattefrihet för allmänna samlingslokaler icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 februari 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hagberg, Eriksson, Snygg, Spetz, Jansson, Söderquist, Oscar Carlsson, Bengtson, Wolgast och Helleblad; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Brandt i Aspabruk, Kollberg, Allard, Magnusson i Borås, Engkvist, Larsson i Luttra, Asp, Rydén och de Joungé.

Reservation

av herr *Larsson* i Luttra.